

N:o 40.

Ank. till Riksd. Kansli den 9 April 1884, kl. 1 e. m

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion med förslag till lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag.

Uti en inom Första Kammaren afgifven och till Lag-Utskottets behandling öfverlemnad motion, N:o 22, har Herr *A. O. Wallenberg* "påkallat Riksdagens uppmärksamhet på den för handen varande trängande nödvändigheten att stifta en lag för sådana aktiebolag, som drifva penningarörelse utan att utgifva egna banksedlar, men med den fördel sig tillerkänd att njuta befrielse från all ansvarighet utöfver det till grundfonden inbetalda aktiekapitalet", hvarvid motionären redogjort för de grundsatser, som ledt honom vid utarbetande af förslag i ämnet. De aktiebolag af ofvanuppgifna beskaffenhet, för hvilka särskild lagstiftning nu skulle erfordras, borde, enligt motionärens åsigt, indelas i *bankaktiebolag*, som ej må drifva handel med annat än penningar, räntebärande skuldförbindelser, vexas, guld och silfver, samt *kreditaktiebolag*, eller sådana aktiebolag, hvilka, jemte det de drifva vanlig bankrörelse, jemväl kunna deltaga uti industriella företag och anläggningar af alla slag samt köpa och sälja aktiebref.

Sedan motionären slutligen utvecklat de skäl, på grund af hvilka han ansett tiden just nu vara inne för åvägbringande af en lagstiftning rörande förberörda ämne, föreslår han, med stöd af hvad i motionen blifvit anfördt, att Riksdagen ville för sin del besluta en så lydande författning:

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 7 Saml. 27 Häft.

Lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag.

§ 1.

Med bankaktiebolag menas i denna lag en sådan bankinrättning, som ej må drifva handel med annat än penningar, räntebärande skuldförbindelser, vaxlar, guld och silfver.

Kreditaktiebolag eger derjemte en vidsträcktare befogenhet, nemligen att förutom vanlig bankrörelse kunna deltaga uti industriella företag och anläggningar af alla slag samt köpa och sälja aktiebref.

§ 2.

Uti denna lag omförmälda bestämmelser för aktiebolags rörelse gälle lika för bankaktiebolag och kreditaktiebolag, utom der särskildt omförmäles, att bestämmelsen afser endast ettdera af dessa slags kreditanstalter.

§ 3.

Grundfond för bankaktiebolag må ej understiga en million kronor och för kreditaktiebolag ej understiga två millioner kronor. Högsta beloppet, hvartill grundfond må uppgå, bestämmes af Konungen i hvarje särskildt fall.

§ 4.

Grundfonden skall i aktier å lika belopp fördelas. Aktiebref skall ställas till viss man, och må ej utfärdas förr än beloppet, hvarå aktiebref lyder, blifvit till fullo inbetaldt.

§ 5.

Den eller de, som önska stifta aktiebolag i ändamål att drifva penningrörelse, utan rätt att utgifva egna banksedlar, men medelst tecknad och i behörig ordning inbetald grundfond, skola i den dertill utfärdade inbjudningen uppgifva:

a) Om inbjudningen afser bildandet af bankaktiebolag eller kreditaktiebolag;

b) Beloppet af grundfonden och den ordning, i hvilken aktieinbetalningarne skola fullgöras, hvarvid alltid skall föreskrifvas, att hela det tecknade aktiebeloppet skall inbetalas inom tolf månader, räknade från den dag Konungen beviljat stadfästelse å bolagsordningen;

c) Att aktieegarnes antal ej må vara mindre än tretio, och skola de vara svenske medborgare;

d) Att blifvande bolagsordning skall, sedan teckningen blifvit fullbordad, autagas å konstituerande bolagsstämma och varda affattad i öfverensstämmelse med denna lag;

e) Att å aktiebolagets vägnar den vid konstituerande bolagsstämman valda styrelsen skall hos Konungen söka stadfästelse å den antagna bolagsordningen.

I behörig ordning affattad inbjudning och teckningslista ega laga vitsord såsom annat skriftligt aftal, och gälle detta äfven om flera lika lydande exemplar af dem blifvit utfärdade.

§ 6.

Finner Konungen, efter pröfning, aktiebolagets ändamål nyttigt och det ingifna förslaget till bolagsordning öfverensstämmande med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, samt aktieteckningen motsvarar det i denna lag bestämda minsta belopp för grundfonden, stadfäste Konungen bolagsordning och bevilje oktroy för en tid af högst tjugu år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

Önskar aktiebolaget förlängning af oktroyen, göre ansökan derom minst aderton månader, innan den löpande oktroyen tilländagar.

§ 7.

Aktieegare i aktiebolag, om hvilka denna lag handlar, skola icke vara förbundna till ansvar för bolagets skulder med större belopp, än en hvar af dem uti bolagets grundfond insatt eller åtagit sig att inbetala, derest de icke till vidare betalningsansvarighet sig särskildt skriftligen utfäst, eller enligt denna lag vidsträcktare ansvarighet kan komma att en eller annan aktieegare åläggas.

§ 8.

Aktieegare vare berättigad att genom öfverlåtelsekontrakt till annan svensk, som är i åtnjutande af medborgerligt förtroende, öfver-

låta eganderätt till aktie; skolande likväl anmälan derom af den nye egaren göras hos styrelsen, som på aktiebrevet låte anteckna öfverlåtelsen. Aktiebref må ej in blanko öfverlätas.

§ 9.

Registerbok skall föras öfver samtliga aktieegarne, hvilken jemväl skall innehålla det antal aktier en hvar innehar.

I denna registerbok skola alla anmälda förändringar i eganderätten till aktier genast antecknas.

En hvar, som sådant önskar, stånde fritt att af denna förteckning taga kännedom.

§ 10.

Bolagsordningen skall innefatta bestämmelser i följande hufvudsakliga hänseenden:

a) Om aktiebolagets ändamål afser att drifva rörelse såsom bankaktiebolag eller såsom kreditaktiebolag;

b) Om den firma, hvarunder aktiebolaget skall drifva sin rörelse; börande i aktiebolagets benämning ingå antingen "bankaktiebolag" eller "kreditaktiebolag";

c) Om grundfondens belopp;

d) Om tiden för den årliga ordinarie bolagsstämman och om vilkoren för sammankallande af extra bolagsstämma;

e) Om grunderna för rösträtts utöfvande vid bolagsstämma;

f) Om antalet af styrelsens ledamöter, hvilka vid hufvudkontor böra vara minst sju;

g) Om antalet revisorer och om tiden för revisionen, som årligen bör förrättas;

h) Om de hufvudsakligaste rörelsegrenar, aktiebolaget afser att drifva;

i) Om bildandet af en reservfond, hvarvid iakttages, att minst fem procent af den årliga nettobehållningen dertill skola öfverföras, intilldess reservfonden uppgår till ett belopp motsvarande tjuguprocent af grundfonden, hvarefter ankomme på bolagsstämma, om vidare afsättning till reservfonden skall ske eller icke. Skulle reservfonden genom inträffade förluster åter nedgå under förberörda tjuguprocent af grundfonden, skall afsättning till reservfonden ånyo i föreskrifven ordning vidtaga;

k) Om sättet för vinnande af ändring i bolagsordningen.

§ 11.

Insatt grundfond må ej genom utdelning till aktieegarne minskas så länge rörelsen fortfar.

Styrelseledamot eller annan aktieegare, som i något häremot stridande beslut deltagit, vare i händelse af brist hos aktiebolaget skyldig ansvara, en för alla och alla för en, för återbärande af hvad för mycket blifvit utdeladt. Har styrelsen i annan måtto öfverträtt den af Konungen stadfästade bolagsordningen, vare de ledamöter, som i beslutet deltagit, skyldig ersätta all den genom sådan öfverträdelse uppkommande skada, en för alla och alla för en.

§ 12.

Utaf grundfonden skall styrelsen förvandla minst tretio procent till grundfondshypotek; detta skall bestå af fullgoda, räntebärande obligationer eller skuldebref in-tecknade i jordegendom å landet inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde eller uti stadsfastighet inom hälften antingen af brandförsäkringsvärdet eller af sist fastställda taxeringsvärdet; börande likväl alltid byggnad i stad, för att in-teckning deri må såsom grundfondshypotek antagas, vara brandförsäkrad uti någon med vederbörligen stadfästadt reglemente försedd brandförsäkrings-inrättning inom riket.

§ 13.

Grundfondshypoteken prövas af styrelsen jemte Konungens befallningshafvande eller den han i sitt ställe dertill förordnar samt godkännas när de finnas vara af den beskaffenhet förestående paragraf omförmåler och i öfrigt anses innefatta full säkerhet.

Vid utbyte af något grundfondshypotek förfares på enahanda sätt som vid den första pröfningen.

Grundfondshypoteken skola i säkert förvar, som af Konungens Befallningshafvande godkännes, nedläggas i kassakista försedd med särskilda lås, till hvilka styrelsen och ett af Konungens Befallningshafvande utsedt allmänt ombud hafva hvar sin nyckel.

§ 14.

Aktieegarne skola vid bolagsstämma inom sig utse en styrelse, hvilken eger att enligt för aktiebolaget stadfästad bolagsordning och den

instruktion, som af bolagsstämman utfärdas, samt under sådan kontroll af offentlig myndighet, som i denna lag stadgas, bolagets tillhörigheter förvalta och rörelsen drifva.

Styrelsen eger att, å aktiebolagets vägnar, genom någon dess styrelseledamot, eller i aktiebolagets tjänst antagen ombudsman eller annan för tillfället behörigen befullmäktigad person, för aktiebolaget i alla detsamma rörande mål lagligen tala och svara.

Aktieegare, som till styrelseledamot blifvit utsedd, skall för den tid han i styrelsen qvarstår deponera så stort antal af sina egande aktiebref, att å dem minst ett tusen kronor blifvit inbetalda. Detta depositum inlägges i samma förvaringsrum, der grundfondshypoteket är nedlagdt.

Ledamot af styrelsen kan från sin befattning skiljas förr än hans mandat utlöper genom i behörig ordning fattadt bolagsstämmobeslut.

Afgående styrelseledamot förblifver ansvarig för de åtgärder, i hvilka han deltagit, till dess, efter i vanlig ordning skeende revision, ordinarie bolagsstämma beviljat décharge.

Namnen på styrelsens ledamöter, hvilka ega att å aktiebolagets vägnar underskrifva dess förbindelser, skola efter hvarje ordinarie bolagsstämma, äfvensom då eljest någon ändring i dessa afseenden inträffar, anmälas hos Konungens Befallningshafvande och kungöras i allmänna tidningarne.

Alla skriftliga afhandlingar, som styrelsen för aktiebolaget ingår, skola undertecknas å aktiebolagets vägnar medelst utsättande af dess antagna firma, vid äfventyr att eljest den eller de af styrelsens ledamöter, som afhandlingen underskrifvit, skola för fullgörande af aktiebolagets derpå grundade förbindelse ansvara såsom för egen skuld, en för alla och alla för en.

§ 15.

Styrelsen åligger:

att när så äskas hålla aktiebolagets räkenskaper och öfriga handlingar tillgängliga för Konungens Befallningshafvande eller dess ombud samt för den särskilda undersökning, Chefen för Kongl. Finansdepartementet kan finna lämpligt låta anställa;

att efter hvarje månads slut i närvaro af Konungens Befallningshafvande eller dess ombud, enligt formulär som från Kongl. Finansdepartementet meddelas, upprätta och derefter utan dröjsmål dit insända en öfversigt af aktiebolagets ställning jemte uppgift om upp-

och utlåningsräntorna samt diskonto, som under den tid öfversigten omfattar varit af aktiebolaget tillämpade;

att jemväl i öfrigt meddela Chefen för Kongl. Finansdepartementet alla de upplysningar rörande aktiebolagets verksamhet, som af honom äskas;

att, så snart ändring i upp- eller utlåningsräntorna eller diskonto beslutes, genast kungöra det i allmänna tidningarna;

att efter verkställd revision till Kongl. Finansdepartementet insända revisionsberättelsen äfvensom att låta införa densamma i allmänna tidningarna;

att efter hvarje kalenderårs slut låta upprätta fullständigt bokslut öfver aktiebolagets ställning;

att ställa sig till noggrann efterrättelse hvad denna lag bjuder samt för aktiebolaget fastställd bolagsordning föreskrifver. Sker afvikelse härutinnan, och varder ej det anmärkta förhållandet inom en månad rättadt, ankomme på Konungen att i svårare fall förklara aktiebolaget hafva förverkat sin oktroj.

§ 16.

Enskildas förhållande till aktiebolaget må ej af någon för allmänheten yppas.

§ 17.

Till Kongl. Finansdepartementet skall insändas anmälan om beslut, så väl när aktiebolagets rörelse börjas, som när dess verksamhet upphör; och skola dylika beslut tillkännagifvas genom allmänna tidningarna.

§ 18.

Förr än aktiebolaget träder i verksamhet skall inför Konungens Befallningshafvande styrkas:

Mom. 1. a) att inför Rådstufvurätten i den stad, der aktiebolagets hufvudkontor är beläget, blifvit i hufvudskrift förevisade och uti in-tekningsprotokollet intagna så väl den af Konungen för aktiebolaget utfärdade tillståndsresolution som ock stadfästad bolagsordning, samt att rätten, på aktiebolagets bekostnad, låtit i allmänna tidningarna införa kungörelse om det ingångna aktiebolaget;

b) att å tecknade aktier minst tjugu procent blifvit till grundfonden inbetalde, äfvensom att handlingar, hvilka styrelsen godkänt,

blifvit aflemnade till säkerhet för att återstoden af tecknade aktiekapitalet varder inbetaldt inom tolf månader från den dag bolagsordningen blifvit faststald;

Mom. 2. Inom tre månader efter det aktiebolagets rörelse tagit sin början skola grundfondshypotek vara anskaffade, godkända och i särskildt förvar nedsatta.

§ 19.

Bankaktiebolag vare oförhindradt att inropa pantsatt eller utmätt egendom, som utbjudes å auktion, dervid bankaktiebolagets rätt och säkerhet kunna vara beroende, dock med iakttagande deraf, att sådan egendom, lös eller fast, varder återförsald, så snart detta utan förlust för bankaktiebolaget kan ske.

§ 20.

Till förbindelser, lånereversaler, vexas, qvittenser, kontrakt och bevis må begagnas tryckta eller graverade blanketter.

Qvittenser å insatta medel gälla endast såsom verifikationer, men må icke öfverlåtas eller i rörelsen utlemnas.

Depositionsbevis, stälda att betalas efter uppsägning eller viss tid, skola utfärdas till viss man och innehålla att, om de öfverlåtas på annan viss man, öfverlåtelsen skall hos aktiebolaget anmälas och på beviset antecknas.

Postremissvexas, betalbara vid uppvisandet, skola innehålla, att de ej få in blanco transporteras.

Bankaktiebolag vare förbjudet, men kreditaktiebolag tillåtet, att utställa till innehafvaren räntebärande obligationer enligt de närmare bestämmelser, hvarje kreditaktiebolags bolagsordning föreskrifver.

Bankaktiebolag eller kreditaktiebolag får icke köpa eller belåna egna aktiebref.

§ 21.

Har aktiebolag, som kan hänföras till denna lag, enligt något räkenskapsårs behörigen reviderade bokslut, gjort förluster, så att aktiebolagets reservfond och tio procent af grundfonden gått förlorade, skall aktiebolaget ställas under utredning och derefter upplösas, så framtid icke aktieegarne på af denna anledning sammankallad bolagsstämma förklara sig villiga att inom tre månader genom erforderligt tillskott

återställa grundfonden till dess behöriga belopp. Konungens Befallningshafvande åligge tillse, att sådant tillskott inom sagda tid blifvit fullgjordt. Har ej så skett, varde aktiebolaget ovilkorligen under utredning stäldt.

Den aktieegare, som icke velat eller kunnat något tillskjuta, kan icke sådant tillförbindas, men honom åligge att sina aktiebref i hufvudkontoret uppvisa till afskrifning och påteckning, att desamma derefter endast gälla för det mindre belopp senaste års bokslut utvisar. Vid oktrojtidens slut skola sådana aktiebref inlösas af grundfonden, som genom ny aktieteckning uppbringas till sitt behöriga minsta erforderliga belopp, ifall aktiebolaget sökt och vunnit förlängd oktroj.

§ 22.

Rätter domstol i sak mot aktiebolag, som lyder under denna lag, vare rådstufvurätt i den stad, der aktiebolagets hufvudkontor är beläget.

§ 23.

Vid fordringars utsökande njute aktiebolag samma rätt till handräckning som för Sveriges Riksbank är beviljad.

§ 24.

När eller i hvad mån redan befintliga bankaktiebolag eller kreditaktiebolag skola underkastas bestämmelserna i denna lag, ankomme på Konungen.

Utskottet har jemväl fått emottaga en af motionären den 22 sistlidne Februari till Första Kammarens protokoll aflemnad skrift i ämnet, hvori han till ytterligare motivering af sitt förslag framställt en "parallel" mellan detsamma och motsvarande bestämmelser i "Bankkomiténs förslag till lag angående bankbolag".

I underdånig skrifvelse den 19 April 1881 anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t måtte låta öfverse gällande lagstiftning för enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar samt derefter till Riksdagen afgifva förslag till ny lag i ämnet. Med anledning häraf tillsatte Kongl.

Maj:t den 18 November 1881 en komité för att afgifva yttranden och förslag dels i fråga om ny lag för enskilda banker med rätt att utgifva egna sedlar, dels rörande erforderlig lagstiftning för aktiebolag, som bedriva bankrörelse men ej ega sedelutgifningsrätt, dels ock angående de förändringar, hvilka med afseende å Riksbanken böra ifrågakomma, i händelse en större eller mindre inskränkning skulle komma att ske i den sedelutgifningsrätt, som för närvarande tillkommer enskild bank; och har bemälda komité den 14 December nästlidne år till Kongl. Maj:t inkommit med afgifna förslag i ämnet.

Efter vidlyftiga förarbeten och utredningar är alltså frågan om ordnandet af vårt bankväsende i dess helhet för närvarande beroende på Kongl. Maj:ts pröfning. Vid sådant förhållande torde Riksdagen böra afvakta det förslag i ämnet Kongl. Maj:t kan komma att för Riksdagen enligt dess begäran framlägga, utan att gå detsamma i förväg genom behandling och pröfning af ett af enskild motionär afgifvet lagförslag af så omfattande betydelse som det ifrågavarande. Riksdagens ingripande i denna angelägenhet under närvarande förhållanden vore föga öfverensstämmande med hvad tillförene i likartade fall ansetts lämpligt och skulle icke heller i någon mån kunna bidraga till en skyndsammare eller lyckligare lösning af frågan.

På dessa skäl hemställer Utskottet,

att motionen icke må föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 April 1884.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.